
**Mediating Role of Marital Intimacy in the Relationship of Virtue and Empathy
with Relationship Quality of Non-Clinical Couples**

Article Info

Authors:

Fatemeh Hajizadeh¹, Seyed
Ali Kimiaee^{*2}, Hadis
Hosseini³

Keywords:

marital intimacy, marital
virtue, empathy, quality of
marital relationship.

Article History:

Received: 2024-01-06

Accepted: 2024-04-08

Published: 2024-06-10

Correspondence:

Email:

kimiaee@um.ac.ir

Abstract

Purpose: This research conducted with the aim of investigating was the mediating role of marital intimacy in the relationship between marital virtue and empathy with the quality of marital relationship.

Methodology: The current research was a developmental research in terms of its purpose and descriptive-correlational in terms of its method. The statistical population of the current study was all non-clinical married people living in Mashhad in 2023. Based on Cochran's formula, 400 people were selected as a sample. The sample individuals were selected by available sampling method. The tools used in this research were empathy interest questionnaire of Baron-Cohen (2003), marital intimacy questionnaire of Busby et al (1983), marital virtue questionnaire of Mousavi and Dehshiri (2018), marital relationship quality questionnaire of Thompson and Walker (1995). The data was analyzed by the statistical method of structural equations.

Findings: The marital intimacy has a mediating role in the relationship between marital virtue and empathy with marital relationship quality ($p < 0.5$). Also, there was a positive and significant correlation between marital virtue and empathy with marital intimacy and marital relationship quality.

Conclusion: The marital virtue and empathy Through marital intimacy, they can predict the quality of marital relationship.

-
1. Department of Psychology, Counselling and Education, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.
  2. Department of Psychology, Counselling and Education, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. (Corresponding Author)
  3. Department of Psychology, Counselling and Education, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی در رابطه فضیلت و همدلی با کیفیت رابطه زوج‌های غیربالینی

فاطمه حاجی‌زاده^۱، سید علی کیمیایی*^۲، حدیث حسینی^۳

چکیده

هدف: بررسی نقش میانجی صمیمیت زناشویی در رابطه فضیلت زناشویی و همدلی باکیفیت رابطه زناشویی انجام شده است.

روش: پژوهش حاضر به لحاظ هدف یک پژوهش کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه افراد متأهل غیر بالینی ساکن شهر مشهد در سال ۱۴۰۲ بودند. بر اساس فرمول کوکران تعداد ۴۰۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. افراد نمونه به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده شامل مقیاس‌های بهره همدلی بارون و کوهن (۲۰۰۳)، صمیمیت زناشویی باسی و همکاران (۱۹۸۳)، فضیلت زناشویی موسوی و دهشیری (۲۰۱۸) و کیفیت رابطه زناشویی تامپسون و والکر (۱۹۹۵) بود. داده‌ها با روش آماری معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: صمیمیت زناشویی در رابطه فضیلت زناشویی و همدلی باکیفیت رابطه زناشویی نقش میانجی دارد ($P < 0.05$). همچنین بین فضیلت زناشویی و همدلی ($P < 0.05, r = 0.70$)، فضیلت زناشویی و صمیمیت زناشویی ($P < 0.05, r = 0.65$)، فضیلت زناشویی و کیفیت رابطه زناشویی ($P < 0.05, r = 0.71$)، همدلی و صمیمیت زناشویی ($P < 0.05, r = 0.71$)، همدلی و کیفیت رابطه زناشویی ($P < 0.05, r = 0.63$)، صمیمیت زناشویی و کیفیت رابطه زناشویی ($P < 0.05, r = 0.68$) همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت.

نتیجه‌گیری: فضیلت زناشویی و همدلی از طریق صمیمیت زناشویی می‌توانند کیفیت رابطه زناشویی را پیش‌بینی نمایند. در نتیجه به زوج درمانگران پیشنهاد می‌شود به منظور بهبود کیفیت رابطه زناشویی بهتر است بر صمیمیت به کمک آموزش همدلی و فضیلت زناشویی تمرکز نمایند.

کلیدواژه‌ها: صمیمیت زناشویی، فضیلت زناشویی، همدلی، کیفیت رابطه زناشویی.

^۱ گروه روانشناسی، مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.^۲ گروه روانشناسی، مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)^۳ گروه روانشناسی، مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

مقدمه

در دنیای مدرن امروزی زوج‌ها با چالش‌های زناشویی بسیاری مواجه هستند و گذار از این چالش‌ها تنها با سپر صمیمیت و داشتن یک رابطه‌ی باکیفیت و همراهی و همدلی میسر است. رابطه زناشویی سالم و ماندگار درگرو داشتن رضایت زناشویی از زندگی متأهلی و عدم تعارضات زناشویی است. یکی از عواملی که می‌تواند در کاهش تعارضات زناشویی نقش فعالی داشته باشد کیفیت رابطه زناشویی زوج‌ها است (Doohan, 2020). کیفیت رابطه زناشویی منجر به ارتقاء رضایتمندی زوج‌ها، سازگاری و انطباق، داشتن احساسات مثبت نسبت به زندگی مشترک می‌شود (Ganong et al., 2019). کیفیت رابطه زناشویی بر روابط صحیح بین زوج‌ها تأکید دارد و روابط صحیح بین زوج‌ها و کیفیت رابطه زوج‌ها به‌عنوان توانایی زوج‌ها در انجام مهارت‌های لازم جهت سازمان دادن و کنترل کردن، انجام امور مشترک و داشتن لذت‌ها و تفریحات مشترک در خانواده، تعریف می‌شود (Manjula et al., 2021). درواقع کیفیت رابطه زناشویی در تعامل، بیان خواسته‌ها، گفتگوها، ایجاد مسئولیت‌ها و اهداف روشن، حل مسائل، انطباق‌پذیری با شرایط جدید، حل اختلافات، پذیرش‌های مستقل بودن و اعتماد به خویش را شامل می‌شود (Delatorr et al., 2021). کیفیت رابطه زناشویی از عوامل بسیاری تأثیر می‌پذیرد که حیاتی‌ترین عامل در این کارکرد، همدلی است (KavehFarsani, 2020). همدلی به معنای میزان توانمندی عاطفی، شناختی و هیجانی از درک متقابل احساسات و رفتار دیگران است به‌گونه‌ای که بتوان به این افکار و احساسات به شیوه‌ی درست و مؤثر پاسخ داد (Hittner & Haase, 2021). همدلی با رضایت زناشویی و صمیمیت زناشویی رابطه دارد. زوج‌هایی که همدیگر را بیشتر درک می‌کنند و در زمان بروز هیجانات میزان همدلی و همراهی بیشتری را از خود نشان می‌دهند، صمیمیت زناشویی بیشتری را نیز دارا می‌باشند. زیرا همواره این احساس در آن‌ها وجود دارد که از طرف همسرشان مورد درک واقع می‌شوند و همسرشان می‌تواند به‌درستی و به‌خوبی به هیجانات، عواطف و انگیزه‌های آنان پاسخ دهد (Santiago et al., 2021). همدلی دارای دو بعد شناختی و عاطفی است همدلی شناختی، به معنای درک و فهم احساس دیگری است و همدلی عاطفی به معنای ارتباط عاطفی با دیگران و سهیم، حالات عاطفی آن‌هاست از این‌رو به نظر می‌رسد همدلی عاطفی مستلزم وجود همدلی شناختی است زیرا در غیاب همدلی شناختی، همدلی عاطفی نیز وجود نخواهد داشت (Lishner & Stocks, 2012 cited by). همدلی می‌تواند به‌عنوان یک عامل تسهیل‌کننده در روابط زناشویی عمل کند و موجب شود که زوج‌ها تمایل بیشتری به گفتگو و برقراری ارتباط با یکدیگر داشته باشند (Jung, 2019).

از طرفی صفات فضیلت‌گونه‌ای مانند شجاع بودن و صادق بودن، مهربان بودن و بخشایش‌گری سهم بزرگی در میزان صمیمیت زناشویی و نقش مهمی در کاهش تعارضات زناشویی دارد که به بهبود کیفیت رابطه زناشویی کمک می‌کند (Stevens, 2005). چارچوب فضیلت‌ها در رابطه زناشویی توسط Faors (۱۹۹۸) پایه‌ریزی شده و توسط Hawkins و همکارانش عملیاتی گردیده است. آن‌ها با ارائه مدلی از فضیلت‌های زناشویی برسازه‌های چون وفاداری انصاف و فداکاری برای کیفیت ازدواج تأکید نموده‌اند (Hawkins et al, 2007). از این‌رو طبق نظر Faors (۲۰۰۰) ازدواج به‌عنوان رابطه‌ای دربرگیرنده روان‌درستی شخصی دیگر به‌واسطه فضیلت‌هایی چون دوستی سخاوت، عدالت و وفاداری پرورش می‌یابد (Mousavi & Dehshiri, 2019).

در واقع همدلی و وجود فضیلت در زندگی زناشویی موجب به ایجاد فرایند ارتباطی مثبت می‌گردد که به موجب آن همسران احساس درک شدن و دیدن رفتارهای همدلانه را تجربه می‌کنند و در نتیجه می‌تواند صمیمیت و رضایت زناشویی را افزایش دهد و تأثیر مثبتی بر آن داشته باشد (McDonald et al., 2018; Siegel et al., 2021). مفهوم صمیمیت در مطالعات اخیر به‌عنوان سازه‌ای مهم در پویایی‌های ارتباط‌های زناشویی در نظر گرفته شده است. صمیمیت یکی از اصلی‌ترین احساسات و هیجانات درون فردی است که افراد به‌واسطه‌ی آن به آرامش می‌رسند (Jani et al., 2021) صمیمیت زناشویی، دارای چهارچوب رفتاری بسیار مهمی است که جنبه‌های هیجانی - عاطفی و اجتماعی را دربر می‌گیرد و بر پایه‌ی آسودگی خیال، پذیرفتن و پذیرفته شدن و عشق شکل می‌گیرد (Kim & Kang, 2021).

هنگامی که در رابطه‌ی زوج‌ها شرایط مناسبی حکم‌فرما است، فرایند صمیمیت، خود را نشان می‌دهد؛ چنان‌که نبود صمیمیت، رابطه‌ی زوج‌ها را با اختلال مواجه می‌کند و میزان نارضایتی زوج‌ها را افزایش می‌دهد (Moon et al., 2021). در زمانی که کانون خانواده و رابطه‌ی زن و شوهر صمیمانه است اعضای خانواده نیز زندگی باکیفیت‌تری دارند و زن و شوهر نیز از رابطه زناشویی باکیفیت‌تری برخوردار می‌باشند (Chung et al., 2019). در حقیقت حیاتی‌ترین عامل در کیفیت روابط زناشویی، صمیمت زناشویی است (Dakowicz & Dakowicz, 2021). حال با توجه به مطالب بیان شده هدف از انجام این پژوهش بررسی نقش میانجی صمیمیت زناشویی در رابطه فضیلت زناشویی و همدلی باکیفیت رابطه زناشویی می‌باشد.

روش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف یک پژوهش کاربردی و از لحاظ روش تحقیق توصیفی-همبستگی بود. طرح این پژوهش، همبستگی از نوع مدل‌سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری این پژوهش حاضر کلیه‌ی افراد متأهل غیر بالینی ساکن مشهد در سال ۱۴۰۲ بود از آنجایی که تعداد دقیق افراد جامعه آماری مشخص نبود، بر اساس فرمول کوکران برای جوامع آماری نامشخص تعداد ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد؛ در نتیجه از میان جامعه مورد نظر بر اساس فرمول کوکران تعداد ۴۰۰ نفر متأهلی که حداقل ۱ سال از زندگی مشترک زیر یک سقف آن‌ها گذشته بود به‌عنوان تعداد نمونه در نظر گرفته شد. افراد نمونه به شیوه‌ی نمونه‌گیری داوطلبانه و در دسترس انتخاب شدند. به‌منظور نمونه‌گیری افراد متأهل از مکان‌های مختلف انتخاب شدند. معیارهای ورود شامل متأهل بودن، نداشتن مشکلات روانی، طبی و تجربه‌ی رویداد تنش‌زای شدید در ۹ ماه گذشته و عدم استفاده از الکل و مواد مخدر بود. مهم‌ترین معیارهای خروج از مطالعه شامل طلاق، تصمیم به طلاق، خشونت خانگی یا فوت همسر، عدم تمایل به ادامه همکاری براساس خود‌اظهاری افراد در پژوهش بود.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه‌ی بهره همدلی: این پرسشنامه در سال ۲۰۰۳ توسط بارون و کوهن ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۶ سؤال بوده و هدف آن ارزیابی بهره همدلی از ابعاد مختلف (همدلی شناختی، مهارت‌های اجتماعی، واکنش‌پذیری هیجانی) می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه به‌صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای می‌باشد. برای به دست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد، مجموع امتیازات مربوط به تک‌تک سؤالات آن بعد را باهم یکدیگر جمع می‌شوند. شیوه نمره‌گذاری در مورد سؤالات شماره ۲، ۵، ۶، ۸، ۹، ۱۱، ۱۴ و ۱۷ معکوس می‌باشد. امتیازات کلی بالاتر نشان‌دهنده بهره همدلی بالاتر در فرد پاسخ‌دهنده خواهد بود و برعکس. در پژوهش ابوالقاسمی (۱۳۸۸) ضریب روایی این مقیاس که بر اساس ضریب همبستگی بین مقیاس بهره همدلی با دو مقیاس هوش هیجانی و مقیاس ۲۱-dass، به دست آمد، به ترتیب ۰/۲۷ و ۰/۳۲- بود.

پرسشنامه‌ی صمیمیت زناشویی: این مقیاس توسط واکر و تامپسون در سال ۱۹۸۳ تهیه شده است. این پرسشنامه یک ابزار ۱۷ سؤالی است که برای سنجیدن مهر و صمیمیت تدوین شده است. این مقیاس جزئی از یک ابزار بزرگ‌تر است که چندین بعد صمیمت را دربر می‌گیرد اما توسط تهیه‌کنندگان آن (الکسیس جی. واکر و لیندا تامپسون) به‌صورت مقیاس مستقلی گزارش شده است. این مقیاس توسط ثنائی در سال ۱۳۷۹ ترجمه شده است. نمره‌گذاری مقیاس صمیمیت واکر و تامپسون بر روی یک مقیاس لیکرتی ۷ درجه‌ای از (۱ هرگز تا ۷ همیشه) صورت می‌گیرد. نمره آزمودنی در این پرسشنامه از طریق جمع نمرات سؤالات و تقسیم‌بر عدد ۱۷ حاصل می‌شود. نمره بالاتر نشانه صمیمیت بیشتر است.

پرسشنامه‌ی فضیلت زناشویی: این پرسشنامه در سال ۱۳۹۸ توسط موسوی و دهشیری ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۲ سؤال بوده و هدف آن ارزیابی فضیلت زناشویی از ابعاد مختلف (سخاوت، بردباری، حریم داشت، تدبیر) می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه به‌صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای می‌باشد. برای به دست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد، مجموع امتیازات مربوط به تک‌تک سؤالات آن بعد باهم جمع می‌شوند. شیوه نمره‌گذاری در مورد سؤالات شماره

۱۱-۹-۷-۱۶ و ۱۷ معکوس می‌باشد. امتیازات کلی بالاتر نشان‌دهنده فضیلت زناشویی بالاتر در فرد پاسخ‌دهنده خواهد بود و برعکس. آلفای کرونباخ به دست آمده برای خرده مقیاس‌های سخاوت، بردباری، حریم داشت و تدبیر به ترتیب عبارتند از ۰/۸۵، ۰/۷۰، ۰/۷۰ و ۰/۶۹. همچنین آلفای به دست آمده برای کل پرسشنامه ۰/۹۱ می‌باشد.

پرسشنامه‌ی کیفیت رابطه زناشویی: این پرسشنامه توسط باسبی و همکاران در سال ۱۹۹۵ ساخته شده است. این پرسشنامه‌ی ۱۴ سؤالی به صورت طیف ۶ تایی از ۰ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود، طوری که پاسخ کاملاً موافق نمره‌ی ۵ و پاسخ کاملاً مخالف نمره‌ی صفر می‌گیرد. این ابزار از سه خرده مقیاس توافق، رضایت، انسجام تشکیل شده است که در مجموع نمره کیفیت زناشویی را نشان می‌دهند و نمرات بالا نشان‌دهنده کیفیت زناشویی بالاتر است. تحلیل عاملی تأییدی، ساختار سه عاملی پرسشنامه را در آمریکا تأیید کرده است و روایی آن را نشان داده است (هولیت، کودی و میلر، ۲۰۰۵). پایایی پرسشنامه به شیوه‌ی آلفای کرونباخ در مطالعه‌ی هولیت، کودی و میلر (۲۰۰۵) برای سه خرده مقیاس توافق، رضایت، انسجام به ترتیب از ۰/۷۹، ۰/۸۰ و ۰/۹۰ گزارش شده است.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی به دست آمده بیانگر این است که ۵۵/۳ درصد از پاسخگویان زن و ۴۴/۸ درصد مرد می‌باشند. همچنین ۱۳/۸ درصد از پاسخگویان دارای مدرک زیر دیپلم، ۲۶/۱ درصد دیپلم، ۱۴/۸ درصد فوق دیپلم، ۴۱/۳ درصد لیسانس، ۳/۳ درصد فوق لیسانس و ۱ درصد دکترا می‌باشند. در نهایت این که میانگین سنی افراد شرکت کننده در پژوهش ۴۳/۶۲ و متوسط تفاوت سنی آن‌ها ۱۳/۱۱ سال می‌باشد. میانگین مدت ازدواج ۲۱/۷۵ سال بوده است و متوسط تفاوت این سال‌ها ۱۱/۳۰ سال می‌باشد. همچنین نتایج توصیف متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که میانگین مؤلفه‌ی فضیلت زناشویی ۷۵/۲۹، همدلی ۸۰/۶۰، صمیمیت زناشویی ۱۱/۶۰، کیفیت رابطه زناشویی ۵۲/۸۷ می‌باشد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

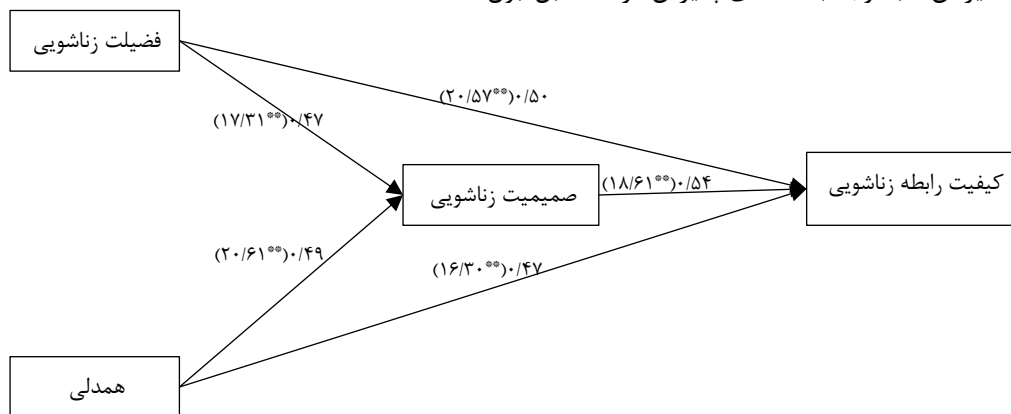
متغیر	۱	۲	۳	۴
فضیلت زناشویی	۱			
همدلی	۰/۷۰**	۱		
صمیمیت زناشویی	۰/۶۵**	۰/۷۱**	۱	
کیفیت رابطه زناشویی	۰/۷۱**	۰/۶۳**	۰/۶۸**	۱

یافته‌ها نشان داد که صمیمیت زناشویی نقش میانجی در رابطه‌ی همدلی و فضیلت زناشویی با کیفیت رابطه زناشویی دارد، با توجه به اطلاعات جمع‌آوری شده، ضرایب همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه در ماتریس همبستگی (جدول ۱) نشان می‌دهد که در سطح معناداری ۰/۰۵ بین تمامی متغیرها همبستگی معنادار و مثبتی وجود دارد ($p < ۰/۰۵$). تحلیل ساختاری نیاز به پیش‌فرض‌هایی دارد، در ابتدا به بررسی این مفروضه‌ها می‌پردازیم. در این مدل مفروضه‌های هم خطی بودن متغیرها و استقلال خطاها مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که شاخص تحمل برای تمام متغیرهای پیش‌بین کوچک‌تر از ۰/۴۰ و بزرگ‌تر از ۰/۱ می‌باشد، شاخص تورم واریانس کوچک‌تر از ۳/۱۸ بود. همچنین مقدار شاخص دوربین واتسون که به منظور بررسی مفروضه استقلال خطا اجرا شد برابر ۲/۱۸ بود. اگر شاخص تحمل کوچک‌تر از یک ($collinearity < ۱$)، شاخص تورم کوچک‌تر از ده ($vif < ۱۰$) و مقدار آزمون دوربین واتسون بین ۱/۵ و ۲/۵ باشد ($۲.۵ < Durbin-Watson < ۱.۵$)، می‌توان گفت که از مفروضه‌های رگرسیون تخطی صورت نگرفته است. بنابراین با توجه به این شاخص‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که شرایط انجام آزمون رعایت شده است. بنابراین به منظور آزمون مدل معادلات ساختاری مورد نظر می‌توان از روش معادلات ساختاری استفاده شد. پس از آزمون معادلات ساختاری نتایج نشان داد که شاخص‌های برازش تحلیل معادلات ساختاری، برازش کلی مدل را تأیید کرده است. برای بررسی برازش مدل‌های عاملی از شاخص‌های ۱. نسبت مجذور کای به درجه آزادی (χ^2/df) ۲. شاخص بنتلر- بونت (NFI) ۳. شاخص ریشه میانگین مجذورات تقریب (RMSEA) و معیارهای دیگر GFI، AGFI، CFI استفاده شده است.

جدول ۲. شاخص‌های نیکویی برازش مدل اصلی و اصلاح شده

ردیف	نام شاخص	معیارهای مدل برازنده	معیارها در تحقیق حاضر	نتیجه
۱	X^2	معنادار نباشد	.۱	مدل برازنده
۲	X^2/DF	بین ۱-۳ باشد	۱/۹۸	مدل برازنده
۳	RMR	هرچه به صفر نزدیکتر باشد	.۰۶۱	مدل برازنده
۴	GFI	بین صفر و یک. برابر یا بزرگتر از ۰/۹۵	.۹۲	مدل برازنده
۵	AGFI	بین صفر و یک. برابر یا بزرگتر از ۰/۹۵	.۰۹۳	مدل برازنده
۶	RMSEA	کوچکتر از ۰/۰۸ باشد	.۰۲	مدل برازنده
۷	NFI	باد بزرگتر از ۰/۹۵ باشد	.۹۲	مدل برازنده
۸	CFI	باد بزرگتر از ۰/۹۵ باشد	.۹۲	مدل برازنده

سه نوع شاخص برجسته در مدل سازی معادلات ساختاری از اهمیت بیشتری برخوردارند که شامل شاخص‌های برازش مطلق، برازش تطبیقی و برازش مقتصد است برای تأیید مدل با توجه به جدول ۲ مقادیری از این سه شاخص گزارش می‌شود. شاخص نیکویی برازش و ریشه‌ی میانگین مربعات باقیمانده جزو شاخص‌های مطلق هستند که در جدول مقادیر آن‌ها با توجه به دامنه‌ی پذیرش در حد قابل قبول هستند.

نمودار ۱. الگوی تحلیل مسیر

نوع ارتباط مستقیم و غیرمستقیم متغیرها و میزان ارتباط آن‌ها براساس داده‌های استاندارد در نمودار ۱ مشخص شده است. شاخص‌های تولیدی الگوی معادلات ساختاری فقط محدود به شاخص‌های برازش کلی الگو نیست، بلکه پارامترهای استاندارد β و γ و مقادیر t متناظر با آن برای هر یک از مسیرهای علی متغیرهای فضیلت زناشویی و همدلی (متغیر مستقل) به صمیمت زناشویی (متغیرهای میانجی) و کیفیت رابطه زناشویی (متغیر وابسته نهایی) نیز وجود دارد. این ضرایب و شاخص‌ها، قدرت نسبی هر مسیر را نیز نشان می‌دهد. ضرایب β و γ رگرسیون استاندارد شده‌اند و مقدار آن‌ها حتماً باید بین صفر و یک باشد. همان‌طور که در نمودار (۱) مشاهده می‌شود برای هر کدام از این متغیرها ضرایب مسیر نشان داده شده است که در حد قابل قبول و بالایی می‌باشد. برای هر یک از متغیرهای فضیلت زناشویی و همدلی و کیفیت رابطه زناشویی به میانجی‌گری صمیمت زناشویی ضریب مسیر گاما (γ) و بتا (β) و مقادیر t متناظر با آن نیز وجود دارد. همان‌طور که مشاهده می‌شود در تمامی رابطه‌ها میزان t بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد که نشان‌دهنده معنادار بودن مسیر رابطه است.

نمودار ۱ اثرات مستقیم موجود، ضرایب مسیر و معناداری آن‌ها در الگوی پیشنهادی براساس نمودار تحلیل مسیر برای اثرات مستقیم و غیرمستقیم در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۳. ضرایب استاندارد مستقیم و غیرمستقیم و کل مدل

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل
فضیلت زناشویی	کیفیت رابطه زناشویی	**۰/۵۰	**۰/۲۵	**۰/۷۵
همدلی	کیفیت رابطه زناشویی	**۰/۴۷	**۰/۲۶	**۰/۷۳
صمیمیت زناشویی	کیفیت رابطه زناشویی	**۰/۵۴	-----	**۰/۵۴
فضیلت زناشویی	صمیمیت زناشویی	**۰/۴۷	-----	**۰/۴۷
همدلی	صمیمیت زناشویی	**۰/۴۹	-----	**۰/۴۹

جدول ۴. نتایج آزمون بوت استراپ برای مسیرهای غیرمستقیم

متغیر پیش‌بین	متغیر واسط	متغیر ملاک	حد پایین	حد بالا	فاصله اطمینان
فضیلت زناشویی	صمیمیت زناشویی	کیفیت رابطه زناشویی	۰/۰۱۴۵	۰/۱۹۶	۰/۹۵
همدلی	صمیمیت زناشویی	کیفیت رابطه زناشویی	۰/۰۱۰	۰/۱۵۸	۰/۹۵

به نتایج مندرج در جدول (۴) نشان می‌دهد که حد پایین و حد بالای مسیرهای غیرمستقیم فضیلت زناشویی به کیفیت رابطه زناشویی از طریق صمیمیت زناشویی صفر را دربر نمی‌گیرند که حاکی از معنادار بودن مسیرهای غیرمستقیم است. به عبارت دیگر؛ نقش میانجی صمیمیت زناشویی در ارتباط بین فضیلت زناشویی با کیفیت رابطه زناشویی مورد تأیید قرار گرفت. همچنین حد پایین و حد بالای مسیرهای غیرمستقیم همدلی به کیفیت رابطه زناشویی از طریق صمیمیت زناشویی صفر را دربر نمی‌گیرند که حاکی از معنادار بودن مسیرهای غیرمستقیم است. به عبارت دیگر؛ نقش میانجی صمیمیت زناشویی در ارتباط بین همدلی با کیفیت رابطه زناشویی مورد تأیید قرار گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی صمیمیت زناشویی در رابطه فضیلت زناشویی و همدلی با کیفیت رابطه زناشویی بود. نتایج تحلیل معادلات ساختاری نشان داد که صمیمیت زناشویی در رابطه فضیلت زناشویی و همدلی با کیفیت رابطه زناشویی رابطه معناداری دارد. در تبیین نتایج به دست آمده می‌توان بیان کرد که فضیلت زناشویی با توجه به مؤلفه‌ها و سازه‌هایی همچون بردباری، صبر، حمایت‌گر بودن (Veldorale et al, 2010) درک متقابل، صداقت و مشورت و عشق ورزیدن و بخشیدن می‌تواند موجب به بهبود روابط زناشویی شود (Lawrence et al, 2009). زوج‌هایی که دارای فضیلت زناشویی هستند در زمان بروز تعارض و یا هرگونه خطا از هر یک از زوجین، تمایل بیشتری به بخشیدن یکدیگر و گفتگو برای حل مشکل ایجاد شده دارند در نتیجه از کیفیت روابط زناشویی بالاتری برخوردار هستند (Celik et al, 2022). زیرا این زوج‌ها در زمان مواجهه با چالش رفتارهای منفی کمتری از خود نشان می‌دهند و بهتر می‌توانند با چالش‌ها برخورد و از آن گذر کنند. این زوج‌ها از مهارت‌های حل مسئله‌ی کارآمد استفاده می‌کنند که تضمین‌کننده‌ی کیفیت رابطه‌ی زناشویی آنان می‌باشد و میزان بخشودگی در این زوج‌ها بالا است (Brudek & Kaleta, 2023). زوج‌ها دارای فضیلت می‌دانند که مسائل اعمال و کارهای خود هستند و در نتیجه به شیوه‌ی مسئله مدار و صحیحی با مسائل برخورد می‌کنند. همچنین وجود مؤلفه‌هایی همچون حق‌شناسی و قدردانی که جزو پایه‌های اصلی فضیلت زناشویی می‌باشد، می‌تواند منجر به افزایش اعتماد و احساس امنیت و صمیمیت در زوج‌ها شود زیرا زوج‌ها می‌دانند که همسرشان قدردان آنان است و در هنگام بروز چالش احساس امنیت آنان به خطر نمی‌افتد و گمان نمی‌برند که همسر آنان فردی حق‌شناس است (Eyring et al, 2023) و این فرایند کیفیت رابطه‌ی زناشویی را افزایش می‌دهد (Ledermann et al, 2010) پژوهش (Mousavi, 2018) نشان می‌دهد که برآیند فضیلت زناشویی، صمیمیت زناشویی است و در پژوهش (Chatterj et al, 2023) صمیمیت زناشویی نیز عامل مهم و تأثیرگذاری در کیفیت روابط زناشویی می‌باشد و تضمین‌کننده‌ی آن است. زوج‌ها صمیمی که بدون تردید و به شکل واقعی به بیان عواطف و احساسات خود در رابطه با امور زناشویی می‌پردازند و زندگی مشترک را با صمیمیت به پیش می‌برند (Holland et al, 2016). در ارتباط و تعامل متقابل با همسر خود نیز احساس راحتی می‌کنند و

در امور زندگی مشترک و حتی اهداف زندگی با همسر خود تعامل دارند که این منجر به بهبود کیفیت روابط زناشویی می‌شود (Jaberi et al, 2016). داشتن فضیلت یکی از راهبردهای سازنده‌ی ارتباطی است که در زوجها دارای صمیمیت و رضایت زناشویی زیاد دیده می‌شود و این پیش‌بینی‌کننده‌ی رضایت زناشویی و کیفیت بالای روابط زناشویی می‌باشد. از طرفی بر اساس نظریه لانگ (۲۰۱۳) همدلی به بقای رابطه‌ی صمیمی و صمیمیت زناشویی در بین زوجها کمک می‌کند و همدلی باعث می‌شود که زوجها احساس کنند درک شده‌اند و مورد توجه شریک عاطفی و شریک زندگی خود قرار گرفته‌اند این احساس همدلی موجب به ایجاد صمیمیت در زوجها می‌شود و در نتیجه بر سطح کیفیت روابط زناشویی تأثیرگذار می‌باشد. همدلی موجب به افزایش مهارت‌های سازگاری در روابط می‌گردد و کیفیت روابط زوجها را افزایش می‌دهد (Dong et al, 2023).

پژوهش حاضر، دارای چند محدودیت از جمله اینکه صرفاً محدود به متأهلینی بود که حداقل ۱ سال از زندگی مشترک زیر یک سقف آن‌ها گذشته است. به منظور گسترش پژوهش‌ها در این زمینه پیشنهاد می‌شود با حجم نمونه بیشتری در مناطق جغرافیایی وسیع‌تر این پژوهش تکرار شود و همچنین با برگزاری کارگاه‌های جامع و با استفاده از رسانه‌ها و فضاهای مجازی میزان همدلی و فضیلت زناشویی را افزایش داد.

ملاحظات اخلاقی و پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش به شرکت‌کنندگان در مورد محرمانه ماندن اطلاعاتشان اطمینان داد شد و افراد داوطلبانه بدون هیچ اجباری به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند

حامی مالی

هزینه‌های این مطالعه توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان سهم یکسان در مقاله داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Brudek P, Kaleta K. (2023). Marital offence-specific forgiveness as mediator in the relationships between personality traits and marital satisfaction among older couples: Perspectives on Lars Tornstam's theory of gerotranscendence. *Ageing & Society*43(1), 161-179. [[link](#)]
- Çelik E, Celik B, Yavas Ş, Süler M. (2022). Investigation of marital satisfaction in of proactive personality, meaning in life, offense-specific forgiveness. *International Journal of Psychology and Educational Studies*. 1-11,(1)9. [[link](#)]
- Chatterji S, Johns N, Ghule M, Begum S, Averbach S, Battala M, Raj A. (2022). Examining the longitudinal relationship between intimate partner violence and couples' marital quality in rural India. *Journal of Family Violence*, 1-10. [[link](#)]
- Chung M S. (2014). *Pathways between attachment and marital satisfaction: The mediating roles of rumination, empathy, and forgiveness. Personality and Individual Differences* [[link](#)].
- Dakowicz A., Dakowicz L. (2021). The quality of marital communication of spouses with a higher and lower level of satisfaction with their relationship. [[link](#)]
- Delatorre M Z, Wagner A, Bedin L M. (2022). Dyadic relationships between personality, social support, conflict resolution, and marital quality. *Personal Relationships*, 29(1), 199-216. [[link](#)]

- Dong S, Dong Q, Chen H. (2022). Mothers' parenting stress, depression, marital conflict, and marital satisfaction: The moderating effect of fathers' empathy tendency. . *Journal of affective disorders*, 299, , 682-690. [[link](#)]
- Doohan E A M. (2021). *Marital communication*. In *Encyclopedia of quality of life and well-being research*. cham: springer. [[link](#)]
- Eyring, , J. B., Leavitt, C. E., Allsop, D. B., & Clancy, T. J. (2021). Forgiveness and gratitude: Links between couples' mindfulness and sexual and relational satisfaction in new cisgender heterosexual marriages. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 47(2), 147-161. [[link](#)]
- Fowers B J. (2001). The limits of a technical concept of a good marriage: Exploring the role of virtue in communication skills. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27(3), , 327-340. [[link](#)]
- Ganong L, Jensen T, Sanner C, Russell L, Coleman M. (2019). Stepfathers' affinity-seeking with stepchildren, stepfather-stepchild relationship quality, marital quality, and stepfamily cohesion among stepfathers and mothers. *Journal of Family Psychology*, 33(5), 521. [[link](#)]
- Hawkins A J, Fowers B J, Carroll J S, Yang C. (2007). *Conceptualizing and measuring marital virtues*. [[link](#)]
- Hittner E F, Haase C M. (2021). Empathy in context: Socioeconomic status as a moderator of the link between empathic accuracy and well-being in married couples . *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(5), 1633-1654. [[link](#)]
- Holland K J, Lee J W, Marshak H H, Martin L R. (2016). Spiritual intimacy, marital intimacy, and physical/psychological well-being: Spiritual meaning as a mediator. *Psychology of religion and spirituality*, 8(3), 218. [[link](#)]
- Jaberi S. Etemadi O. Ahmad S A.(2015). Investigation of Structural Relationship between Communication Skills and Marital Intimacy. *Cognitive and behavioral science research*. 2(5). 143-152. [[link](#)]
- Jani Z, Delavar A, Karami A, Shoghi B. (2021). Explain the relationship between communication beliefs, sexual satisfaction and differentiation with marital intimacy. *Journal of Social Psychology*, 9(61),, 59-73. [[link](#)]
- Jahandoost S. Alaedini Z. Barati H. (2020). The role of successful intelligence and emotional empathy in marital satisfaction Considering the moderating role of age. *Culture of Counseling Quarterly and Psychotherapy*. Vol. 11, No. 41.139-15. [[link](#)]
- Jung S Y. (2019).The Relationship between the Covert Narcissism and Marital Satisfaction *the Korea Contents Association*, 19(8), 412-426. [[link](#)]
- KavehFarsani, Z. (2020). Evaluating the model of relationship between apology and the marital relationships quality: The mediating of marital empathy and emotional forgiveness. *Biannual Journal of Applied Counseling (JAC)*, 10(2), 51-72.[[link](#)]
- Kim J S, Kang S. (2021). Influence of Marital Intimacy and Health Promoting Lifestyle on Happiness among Middle-aged Adults. *NVEO-NATURAL VOLATILES & ESSENTIAL OILS Journal/ NVEO*, 2494-2500. [[link](#)]
- Lawrence E, Brock R L, Barry R A, Langer A, Bunde M. (2009). Assessing relationship quality: Development of an interview and implications for couple assessment and intervention. *Psychology of relationships*, 173-189. [[link](#)]
- Ledermann T, Bodenmann G, Rudaz M, Bradbury T N. (2010). Stress, communication, and marital quality in couples. *Family Relations*, 59(2), 195-206. [[link](#)]

- Moon K J, Chung M L, Hwang S Y. (2021). The Perceived Marital Intimacy of Spouses Directly Influences the Rehabilitation Motivation of Hospitalized Stroke Survivors. 502-510. [\[link\]](#)
- McDonald J E, Olson J R, Lanning A H, Goddard H W, Marshall J P. (2018). Effects of religiosity, forgiveness, and spousal empathy on marital adjustment . *Marriage & family review*(4)543,.393-416. [\[link\]](#)
- Mousavi F. (2018). The role of marital virtue components in predicting happiness and marital satisfaction of married men and women in Tehran City. [\[link\]](#)
- Mousavi F, Dehshiri GH.(2019).Virtue in marital relationship: Construct and validate the Marital Virtues Scale. *Journal of Psychological Science, Vol. 18, Issue 73*, 89-100. [\[link\]](#)
- Renanita T, Lukito Setiawan J .(2018). Marital satisfaction in terms of communication, conflict resolution, sexual intimacy, and financial relations among working and non-working wives. [\[link\]](#)
- Santiago-Silva D Z, Sánchez-Aragón R. (2021). Emotional Warmth and Empathy in Relationship Satisfaction of Couples with Diabetes. *Diabetes and Couples*. [\[link\]](#)
- Siegel A, Dekel R, Svetlitzky V. (2021). The Contribution of Empathy to the Adjustment of Military Veterans and Their Female Partners. *Family Relations*, 70(2), 437-451. [\[link\]](#)
- Stevens N J. (2005). *How virtues and values affect marital intimacy*. [\[link\]](#)
- Veldorale-Brogan A, Bradford K, Vail A. (2010) .Marital virtues and their relationship to individual functioning communication, and relationship adjustment. *The journal of positive psycholog* (4)5.281-293.[\[link\]](#)